

Přehled mluvnice, literatury a slohu

SLOHOVÉ ÚTVARY

1. Zpráva

= zpráva informuje o události, která se **STALA**

= měla by být:

- stručná
- věcná
- logicky uspořádaná

Struktura správy:

① Poutavý název

② Informace:

KDY?

KDE?

KDO?

CO?

JAK?

PROČ?

③ Hodnocení

4. Vypravování

= poutavým a napínavým způsobem zachycuje děj

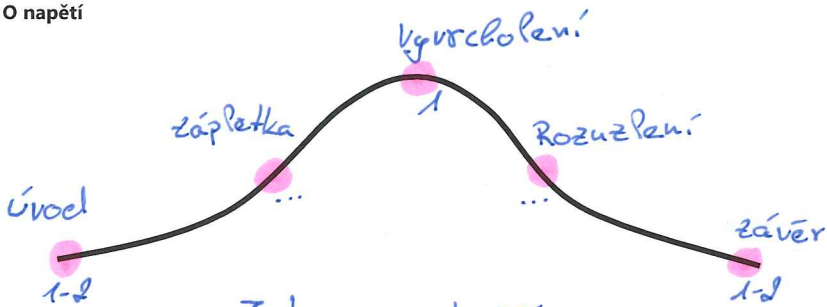
Úkol 1

Spoj, co k sobě patří.

Úkol 2

O napětí

Jak se tvoří
napětí?

- klíčová slovesa
- přímá řeč
- krátké větné celky
- citově zabarvená slova, hovorová slova (přímé řeči)

Úkol 3

Přečti si příběh a pracuj s textem.

Úvod 1
zápletka 2
vývoj děje 3
rozuzlení 4
závěr 5

O dobrmanech

Pravda, někteří jiní psi mají také useknuté ocásky, například dobmani – však víš, jak vypadá dobrman, ne? Je to takový černý nebo hnědý halama, samé nohy, a ocásek ufiknutý u samého zadečku. Ale to není na památku po Foxlíkovi, kdepak! Sed' tiše, a já ti povím, proč se dobrmanům utínají ocásky.

Byl jednou jeden dobrman a měl takové hloupé jméno, Astor nebo Felix, tak nějak. A ten Astor nebo Felix byl tak hloupý, že si neuměl jinak hrát, než že si honil dokolečka svou vlastní oháňku.

„Počkej chvíli,“ vrčel na ni, „já si do tebe jen tak drobátko kousnu.“ „Nepočkám,“ řekl ocásek. „Počkej, nebo se budu zlobit,“ zaštěkal dobrman. „Nepočkám,“ smál se jeho ocásek. „Když nepočkáš,“ hrozil dobrman, „tak tě sežeru!“ „A že nesežereš!“ vsázal se ocásek.

Tu se ten dobrman dopálil, skočil po svém ocásku, chňapl po něm a sežral jej; a byl by možná sežral sebe celého, kdyby nepřiběhli lidé a nerozehnali ho koštětem.

Od té doby lidé usekávají dobrmanům ocásky u samého zadečku, aby si je ti dobmani nemohli sežrat.

Hotovo. To nám to dnes rychle šlo, co?

Karel ČAPEK, Měl jsem psa a kočku

Kdo je hlavní postavou příběhu?

Astor nebo Felix

Kolik odstavců text obsahuje? Očísluj je.

pět

Vypiš z textu libovolnou přímou řeč.

„tak tě sežeru!“

K číslům odstavců připiš názvy částí vypravování.

Vypiš z textu 5 různých slovesných tvarů.

mají, useknuté

Úkol 4

V následujícím příběhu řádlí nějaký šotek. Podář se ti příběh poskládat tak, aby měl „hlavu a patu“?

	Jednou šel hrobařík na procházku a zakopal se.
	„Tady je to krásné,“ řekl rejsek a lehl si na zem, v místě zakopaného hrobaříka. Usnul...
	Rejska to probudilo. Rozčlílil se a zalezl i s hrobaříkem zpátky hluboko pod zem.
	„Tady je to hebké!“ shledal vyhrabující se hrobařík v rejskově srsti.
	Ale to už je příběh o jiné procházce.
	Tou dobou se vydrápal ze země rejsek a šel na procházku.

Petr Nikl

Vypravování / 2. /

PŘÍMÁ ŘEČ

Přímá řeč zachycuje **promluvy** jedné nebo více postav. Před ní, za ní nebo vložena do ní bývá **uvozovací věta**. Přímá řeč je vyznačena **uvozovkami**.

Psaní uvozovek se řídí následujícími pravidly

Na konci věty: Maminka řekla: „Jdi rovnou k babičce, nikde se nezastavuj.“

Na začátku věty: „Půjdu lesem,“ odpověděla Karkulka.

Uprostřed věty: „Jen se bojím,“ špitla, „abych nezabloudila.“
uvozovací věta

JAK VYMYSLIT A NAPSAT DOBRÉ VYPRÁVOVÁNÍ?

Dobře napsané vypravování je takové, které **sděluje příběh**. Nechybí mu úvod, zápletka, stupňování napětí, vyvrcholení, rozuzlení ani závěr. Dobré vypravování je srozumitelné a čtenář je se zaujetím přečte celé, pobaví ho nebo dojme.

UŽITEČNÁ PRAVIDLA

1. Zvol téma, které ti vyhovuje, líbí se ti, máš k němu co říci.
2. Rozmysli si, jaký příběh budeš vypravovat, pokus se vybavit si celou příhodu až do konce.
3. Napiš si nejméně 5 základních bodů, abys věděl/a, jak začít, jaká je zápletka, jak se stupňovalo napětí, kdy příběh vyvrcholil, jak se vyřešil a jak skončil.
4. Osvěž si pravidla správně napsaného i zapsaného vypravování – odstavce, přímá řeč, dějová slovesa, synonyma, užití spisovného a nespisovného jazyka.
5. Napiš si vypravování nanečisto a přečti si je po sobě – je úplné, má „hlavu a patu“?
6. Škrtej a přepisuj, pokud se opakují slova; dopisuj, pokud některá část chybí.

... a nyní zbývá už „jen“ celé dílo krasopisně přepsat